

นกปรอดหัวโขนเคราแดง (*PYCNONOTUS JOCOSUS*)

ในจังหวัดเชียงใหม่

RED-WHISKERED BULBUL (*PYCNONOTUS JOCOSUS*) IN CHIANG MAI

นริทธิ์ สิตสุวรรณ^๑

Narit Sitasuwan

บทคัดย่อ

นกปรอดหัวโขนเคราแดง (*Pycnonotus jocosus*) พบทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่บริเวณที่อยู่อาศัยของคน จนกระทั่งบนคอยสุเทพและคอยอินทนนท์ หากินเป็นฝูงโดยกินผลไม้ตลอดจนอาหารอื่นๆ ได้อีกหลายอย่าง ฤดูขยายพันธุ์ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-สิงหาคม สร้างรังในพุ่มไม้เตี้ยค่อนข้างทึบเป็นรูปถ้วย วางไข่ ๒ ฟอง โดยวางวันละฟองติดต่อกัน ไข่ใบแรกวางทันทีที่รังสร้างเสร็จ ตัวเมียเท่านั้นที่กกไข่เป็นระยะเวลา ๑๓ วัน ลูกนกแรกฟักหนัก ๔.๕ กรัม ($n = 3$) อยู่ในรัง ๑๑-๑๒ วันจึงทิ้งรัง การสร้างรังของนกประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน คือ นำวัสดุเข้ามา การสานรังเข้า-ออก การตีปรงและการบุพื้น นกปรอดหัวโขนเคราแดงสื่อสารด้วยท่าทาง เน้นที่การเปลี่ยนรูปของขนหงอนประกอบกับท่าทางอื่นๆ และการส่งเสียงร้องได้หลายแบบ โดยได้บรรยายและแสดงรูปลักษณะหงอนและเสียงร้องของนกไว้แล้ว

ABSTRACT

Red-whiskered bulbul (*Pycnonotus jocosus*) occur everywhere in Chiang Mai especially near houses even on Doi Suthep and Doi Inthanon. They are group-foragers which feed on fruits and many types of food. The breeding period is February-August. The cup-shaped nest is built in low bushes. The bird lays the first egg as soon as the nest is finished. The second egg is layed the following day to make clutch of two. Brooding is done by females only for 13 days. The first chick to hatch weighs 4.5 grams ($n = 3$). The young fledge at the age of 11-12 days. The method of nest building consists of 5 stages ie. gathering nesting materials, weaving from outside to inside, weaving from inside to outside, fluffing up the floor of the nest using the feet and beak. The birds communicate by posturing especially by changing the crest shape and by calling in several different ways. The change of crest shape and the calls are described.

คำนำ

นกปรอดหัวโขนเคราแดง (*Pycnonotus jocosus*) จัดอยู่ในวงศ์นกปรอด family Pycnonotidae มีลักษณะขนสีน้ำตาลดำด้านหลัง กอและท้องเป็นสีขาว หงอนตรง สีดำ แก้มสีขาว มีแถบสีแดงใต้ตาเห็นชัดในหัว เต็มวัย ส่วนตัวที่ยังไม่เต็มวัยจะเป็นสีขาว

^๑ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีแถบสีอำบริเวณ malar ต่อดลงไปจนเป็น
สร้อยคอสีดำ ขนคลุมทางด้านท้องมีสีแดง
ในทัวไม้เตี้ยเป็นสีชมพู ปลายหางมีสีขาว
ขนหางเส้นนอกมีปลายสีขาวใหญ่กว่าขนหาง
เส้นถัดเข้าไป ส่องเสียงร้องได้หลายแบบ ถิ่น
ที่อยู่อาศัยคือป่าละเมาะและสวน ใกล้ที่พัก
อาศัยของคน พบกระจายตั้งแต่อินเดีย จน
ถึงจีนตอนใต้ ในเอเชียอาคเนย์พบจนถึง
ระดับความสูง ๕,๐๐๐ ฟุต แต่ไม่พบใน
มลายาตอนใต้และเวียดนามตอนกลาง สำหรับ
ประเทศไทยเป็นนกประจำถิ่นที่พบบ่อยมาก
พบกระจายทั่วไปทั้งประเทศ (Lekagul,
1974) ปัจจุบัน ได้มีการนำไปเลี้ยง ใน
ออสเตรเลีย มอริเชียส และสหรัฐอเมริกา
(Carlaton and Owre, 1976 ; Long,
1968 ; King *et. al.* 1975 ; Van Riper
et. al., 1979)

บุญร่วม (๒๕๒๙) ได้ศึกษาการ
กระจายของนกในวงศ์นกปรอดบนคอยสุเทพ
และคอยปุย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านกปรอด
ชนิดนี้มีเฉพาะเชิงคอยสุเทพ (ระดับความสูง

๓๔๐ เมตร) โดยพบแต่ละครั้งเป็นฝูง (๒๘-
๑๗๙ ตัว) พบได้ตลอดปี แต่มากที่สุดในเดือน
ธันวาคม นกปรอดหัวโขนเคราแดง
อาจพบได้ใกล้ที่อยู่อาศัยของคนแม้ในระดับ
สูง เช่นที่หมู่บ้านแม่วลายคอยปุย (๑,๒๐๐
เมตร) หากินในทุกระดับความสูงของต้นไม้
โดยกินแมลง ดอก และส่วนมากเป็นผลสุก
ของพรรณไม้บริเวณเชิงคอยสุเทพถึง ๒๖
ชนิด อาจหากินเฉพาะฝูงของมันหรือหากิน
ร่วมกับนกปรอดชนิดอื่น ๆ ทำรังและวางไข่
ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงมิถุนายน พบ
มากที่สุดในเดือนเมษายน ทำรังรูปถ้วยขึ้นๆ
ปากเปิด เส้นผ่าศูนย์กลาง ๗-๘ เซนติเมตร
สานด้วยหญ้าละเอียด ใบไม้ขนาดเล็ก เชื่อม
ด้วยใยแมงมุมติดกับกิ่งไม้ รังสูงจากพื้น
๐.๕-๒ เมตร แต่อาจพบรังบนต้นไม้สูงถึง
๕ เมตรได้ มักจะสร้างรังบริเวณใกล้ที่อยู่
อาศัยของคน วางไข่ครั้งละ ๒-๓ ฟอง
ขนาด ๑.๔-๑.๘ เซนติเมตร เปลือกไข่
สีชมพูมีจุดสีม่วงแดง ทั้งตัวผู้และตัวเมียช่วย
กันสร้างรังและเลี้ยงลูก

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

๑. นกปรอดหัวโขนเคราแดง ซึ่ง
แบ่งเป็นกลุ่มดังนี้

๑.๑ นกในธรรมชาติ บริเวณ

เชิงคอยสุเทพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ
บริเวณบางท้องที่ของจังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ นกเลี้ยง เป็นนกเต็มวัย วิธีการ

เพื่อสังเกตพฤติกรรมโดยละเอียด

๑.๓ ลูกนกแรกฟัก เลี้ยงเพื่อศึกษาพัฒนาการของร่างกายและพฤติกรรม

๒. อุปกรณ์สำหรับสังเกตการณ์ ได้แก่ กล้องส่องทางไกลแบบสองตา เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป ฟิล์ม พร้อมอุปกรณ์บันทึกข้อมูล โดแก่เครื่องเขียน

๓. อาหารที่ทดลองให้นกกิน ได้แก่ ผลไม้หลายชนิด เช่น มะละกอ กล้วยน้ำว้า องุ่น ๖ ตัวหนอนนก (meal worm) เท้าหุ้-ขาว เนื้อวัวสับ ผักกาดหอม

๑. สังเกตนกในธรรมชาติ บันทึกพฤติกรรมการหากิน การเคลื่อนที่ พฤติกรรมเพื่อความสะดวกสบายบางอย่าง การสร้างรังและการเลี้ยงลูก

๒. สังเกตนกในกรงเลี้ยง บันทึกการกินอาหารและการเลือกอาหาร รายละเอียดของพฤติกรรมต่างๆ เช่น การก้าวร้าว ระงับภัย การผูกไมตรี ฯลฯ

๓. เลี้ยงลูกนกแรกฟัก สังเกตพัฒนาการของร่างกายและพฤติกรรมจนเข้าสู่สภาพเต็มวัย

ผลและวิจารณ์ผล

๑. พฤติกรรมทั่วไป

นกปรอดชนิดนี้เป็นนกที่พบบ่อยมากในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบทุกแห่งที่ใกล้ถิ่นที่อยู่ของคน และมีเป็นจำนวนมาก จนอาจจะเป็นปัญหาสำหรับเกษตรกรที่ปลูกไม้ผล เช่น สตรอเบอรี่ มะละกอ และกล้วย ซึ่งปัญหานี้ได้ขยายไปถึงออสเตรเลียเมื่อนานกชนิดนี้ ไปเลี้ยงและหลุดเข้าสู่ธรรมชาติ (Long, 1968) นกปรอดหัวโขนเคราแดงรวมกันเป็นฝูงตั้งแต่ฝูงขนาดย่อม ๔-๕ ตัว ไปจนถึงฝูงขนาดใหญ่เกิน ๕๐ ตัว รวมทั้งมักจะรวมกันเกาะนอนในเวลากลางคืนตาม

ต้นไม้บางชนิดเช่นต้นไผ่ เป็นฝูงขนาดใหญ่ด้วย

นกกินตั้งแต่ตามพื้นดิน คือลงมาจิกแมลงหรือผลไม้ที่ตกตามพื้นขึ้นไปจนถึงกินผลไม้บนต้นไม้ที่สูงเกิน ๓๐ เมตร บางครั้งพบว่าหากินร่วมกับนกปรอดกันแดง (*Pycnonotus aurigaster*) เป็นฝูงย่อยๆ ตามชายป่าและสวน นกแสดงการระงับภัยค่อนข้างมากขณะหากิน แต่ไม่กลัวคนและคุ้นกับคนได้ง่าย

นกปรอดหัวโขนเคราแดงกินอาหารได้หลายอย่าง ส่วนมากเป็นผลไม้สุกนอกจาก

ผลไม้ป่าตามที่พบร่วม (๒๕๒๙) ได้ศึกษาไว้แล้ว ยังพบว่านกกิน มะละกอ กล้วยน้ำว้า สตรอเบอรี่ มะม่วง และคาดว่าผลไม้เนื้อนิ่มทุกชนิดที่คนกินนกสามารถกินได้ ผลไม้ขนาดเล็กเช่นตะขบฝรั่ง นกจะกินทั้งลูก ส่วนผลไม้ขนาดใหญ่ นกจะจิกเฉพาะเนื้อสุกจากผลที่อยู่บนต้น พบว่านกลงอาบน้ำเป็นฝูงตามแอ่งน้ำตื้น ๆ เช่นจากรอยล้อรถ หรือ บ่อน้ำเล็ก ๆ บ่อยมากแม้เป็นช่วงฤดูฝน โดยนกจะลงไปยืนในน้ำกระพือปีกถี่ ๆ ตีให้น้ำกระเจายเปียกตัว แล้วบินขึ้นไปไชร้ขนบนต้นไม้ใกล้ ๆ แล้วลงมาอาบอีก วนเวียนหลายครั้ง ระหว่างอาบน้ำจะส่งเสียงร้องด้วย พบว่านกสามารถอาบน้ำในอ่างลึกได้เช่นกัน โดยการเกาะบนใบบัวที่ปริ่มน้ำ แล้วกระพือปีกตีให้น้ำกระเจาเช่นเดียวกัน

๒. พฤติกรรมการสืบพันธุ์

พบว่านกมีการสร้างรังวางไข่ตั้งแต่กุมภาพันธ์จนกระทั่งเดือนสิงหาคม ส่วนมากตัวเมียเป็นตัวสร้างรัง โดยเฉพาะการบูรตัวผู้จะคอยอยู่ใกล้ ๆ อาจช่วยสร้างบ้าง รังมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๗ เซนติเมตร ลึก ๗.๕ เซนติเมตร ภายในแอ่งรูปถ้วยมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ เซนติเมตร ลึก ๔ เซนติเมตร สร้างด้วยเศษหญ้า ใบไม้ละเอียดและใยแมงมุมติดกับกิ่งไม้ขนาดย่อม ตำแหน่ง

ที่สร้างรังมักซ่อนในพุ่มไม้ค่อนข้างทึบ เช่น พุ่มราตรี พุ่มดอกเข็ม ในระดับความสูงประมาณ ๑ เมตร แต่สามารถพบบางรังที่อยู่บนต้นมะม่วง สูงจากพื้นประมาณ ๔ เมตร ซึ่งระดับการสร้างรังคาดว่าขึ้นอยู่กับความปลอดภัยที่นกเลือกที่เหมาะสม นกทั้งตัวผู้และตัวเมียจะคาบวัสดุสร้างรังเข้ามายังตำแหน่งที่เลือก วัสดุที่นำมาได้แก่เศษหญ้า และเศษใบไม้แห้ง การสร้างรังประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน (ภาพที่ ๑) คือ

— การนำวัสดุเข้ามา เช่น หญ้าและใบไม้

— การสานหญ้าหรือใบไม้ เข้าหาตัว หมายถึงนกเข้าไปอยู่ในถ้วยของรัง ใช้ปากคาบเศษหญ้าจากขอบรังดึงเข้าหาตัว แล้วกดเศษหญ้าลงกับกันรัง นกจะหมุนตัวไปรอบ ๆ รัง

— การสานหญ้าออกนอกตัว หมายถึงนกเข้าไปอยู่ในถ้วยของรัง ใช้ปากคาบเศษหญ้าจากกันรังดึงยึดออกไปจากตัวสู่ขอบรัง แล้วเสียบปลายหญ้าค้ำหนึ่งลงที่ขอบรัง

— การตีรัง นกจะนอนลงในถ้วยรัง ใช้ขาทั้งสองข้างตีที่พื้นรังถี่ ๆ ทำให้อายุสร้างรังโหยงตัวขึ้น

— การบูรพื้น นกจะก้มหัวลงไปตีกันรัง ใช้ปากคุ้ยให้พื้นรังเสมอกันและไม่อัดแน่น

สองขั้นตอนหลังนั้นนกแสดงมากในช่วงที่รังเกือบเสร็จ ก่อนนกวางไข่ ๒ วัน ขั้นตอนต่างๆ ของ การ สร้าง รัง แสดง ความ ดี ใน ตารางที่ ๑ วิธีการสร้างรังดังกล่าวคล้ายคลึงกับนก passerines โดยทั่วไป (Sitasuwan, 1984 ; Thaler, 1979) นกวางไข่ ๒ ฟอง โดยวางวันละฟองติดต่อกัน ตัวเมียเท่านั้นที่กกไข่ โดยเริ่มกกตั้งแต่วันที่วางไข่ ทำกกของนกตัวเมียแสดงในภาพที่ ๒ โดยนกจะหันหน้าเข้าหาด้านที่ทึบกว่าเสมอ จากรังที่ทำการสังเกตเป็นฟุ่มราตรีริมทางเดินด้านหนึ่งเป็นผนังตึก นกจะหันหลังให้กับทางเดินโดยหันหน้าเข้าหาผนังตึกตลอดเวลาและขยับหมุนตัวตั้งแต่เริ่มวางไข่ จนกระทั่งไข่ฟักไม่เกิน ๔๐ องศา วันแรกๆ ของการกกไข่นกตัวเมียจะกกนานที่สุด ๓๐ นาที

สลับกับการบินออกจากรัง ระหว่างนี้ตัวผู้จะเกาะอยู่ไม่ไกลนัก ส่วนมากจะร้องและทำท่าเกี้ยว อันเป็นลักษณะของการรักษาพันธะคู่ (Immelmann, 1980) ในช่วงต่อมา นกกกไข่นานขึ้น ในช่วงวันที่ ๖-๗ หลังจากวางไข่ นกจะกกครั้งละเกิน ๓๐ นาที แต่ในวันสุดท้ายก่อนไข่ฟัก นกจะกkn้อยลง แต่ทำที่กกนอนกตัวต่ำลงมากจนโผล่พ้นรังเพียงหัวและหางเท่านั้น ระยะเวลาในการกกไข่ ๑๓ วัน

ลูกนกแรกฟักหนักประมาณ ๔.๕ กรัม ($n = 3$) ฟักเป็นตัวห่างกัน ๑ วัน สอดคล้องกับระยะการวางไข่ น้ำหนักของลูกนกเพิ่มรวดเร็วมากจนเป็น ๒ เท่าของน้ำหนักแรกเกิดในวันที่ ๔ (ภาพที่ ๓) ลูกนกแรกฟักจะไม่มี down feather เลย ตัวสีชมพู ไม่

Table 1. Frequencies of stages of nest building in female red-whiskered bulbul (in 30 min.)

	frequencies	
	2 days	1 day
	before egg laying	before egg laying
gathering nesting materials	11	1
weaving from outside to inside	84	14
weaving from inside to outside	1	0
fluffing up the floor of the nest using the feet	33	9
fluffing up the floor of the nest using the beak	3	0

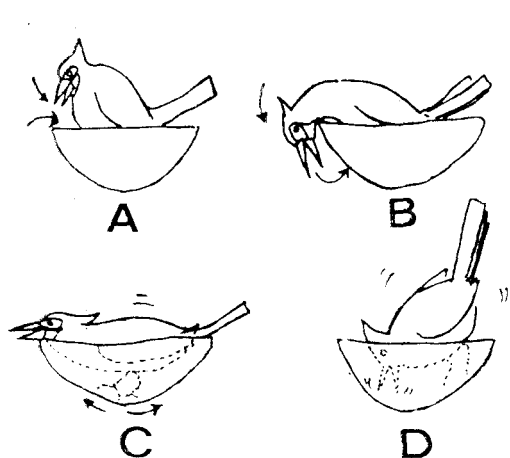

Figure 1 Stages of nest building

- A — weaving from outside to inside
- B — weaving from inside to outside
- C — fluffing up the floor of the nest using the feet
- D — fluffing up the floor of the nest using the beak

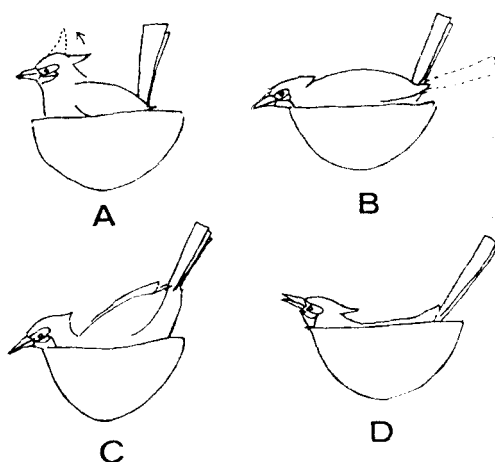

Figure 2 Brooding postures of the female

- A — alert (with 1 egg)
- B-C — without disturbance (with 2 eggs)
- D — nearly hatching

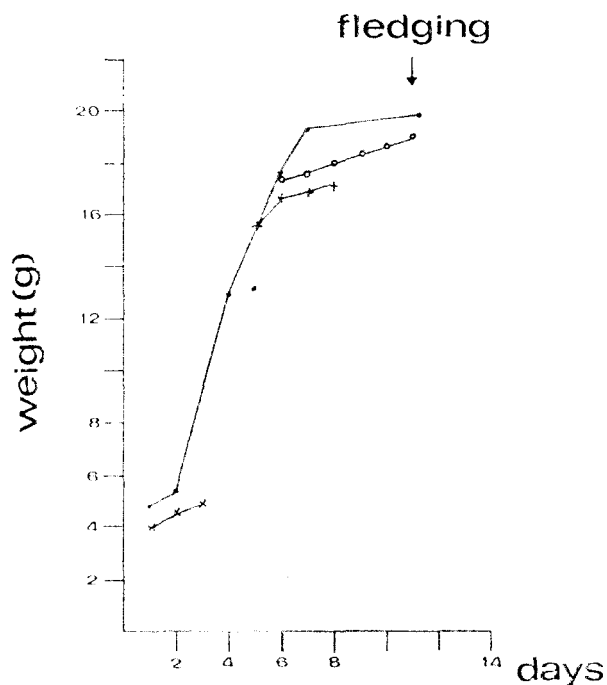

Figure 3 Growth curve of the young red-whiskered bulbuls

ลิมตา อันเป็นลักษณะของนก passerines
ทั่วไป (Harrison, 1975) เสียงร้องขออาหาร
เบามากแทบไม่ได้ยิน แม่นกจะบ่อนอาหาร
ในวันแรก และเมื่อลูกถ่ายแม่จะจิกขู่ลูกนก
กิน เมื่อบ่อนแม่นกจะร้องเรียกเบาๆ เป็น
พยางค์เดียว อาหารที่นำมาบ่อนคือแมลง
ลูกนกอายุ ๒ วัน มีสีตัวคล้ายแต่ไม่มีขน
อายุ ๔ วันปรากฏขน primaries แต่ยังอยู่ใน
sheath รวมทั้งมีขน secondaries กับ
ขนบริเวณหัว หลัง หาง ไหล่ และต้นขา
ตาลิมนแล้ว อายุ ๗ วันปลายขนเริ่มแตกจาก
sheath และลูกนกแสดงการใช้ร้นให้เห็น
รวมทั้งการเหี่ยยขาและปีกด้วย ลูกนกเริ่ม
หลบนิ่งเมื่อมีสิ่งเคลื่อนไหวเข้าใกล้ อายุ ๙
วัน ขนเต็มตัวยกเว้นบริเวณหัวที่ sheath
ยังไม่แตก ลูกนกเริ่มกระโดดออกจากรังเมื่อ
อายุ ๑๐ วัน สามารถหันหัวกลับไปซุกปีก
เมื่อนอนหลับได้เหมือนตัวเต็มวัย ยืนได้ดี
อายุ ๑๑ วันสามารถยกขาขึ้นเกาะได้และออก
จากรัง ติดตามพ่อแม่จนได้โดยบินในระยะ
ใกล้ๆ ลักษณะเหมือนตัวเต็มวัย แต่หางและ
หงอนสั้นกว่า ที่ได้ตาและขนคลุมหางค้ำ
ท้องไม่มีสีแดง สีดังกล่าวจะเริ่มมีเมื่อนก
อายุมากขึ้น ขนสีแดงได้ตาปรากฏเมื่อนก
อายุประมาณ ๓ เดือน

๓. การสื่อสาร

การสื่อสารของนกปรอดหัวโขนเกรา-
แดงโดยใช้ท่าทางและเสียง โดยเฉพาะลักษณะ
การเปลี่ยนแปลงของขนหงอนเห็นได้ชัดเจน
มาก อันเป็นลักษณะของ ritualized beha-
viour (Immelmann, 1980)

๓.๑ การเปลี่ยนลักษณะหงอน (ภาพ ที่ ๔)

A - ท่าปกติ มีการระวังภัยเล็กน้อย
ตามองไปมา นกเกาะอยู่เฉยๆ ไม่มีสิ่งรบกวน
นกอาจร้องเตือนตัวเองว่า กรู้ก....กรู้ก....
หรือ วิ....วิก....ตุ....ตุ....

B - ระวังภัยปานกลาง เมื่อเกิดความ
สงสัย หรือมีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้น นกอาจจ้อง
ด้วยตาข้างเดียว กระดกหงอนมาข้างหน้า
ร้องเตือนภัยคล้ายแบบ A มีการขยับปีก

C - นกตกใจ เช่นพบศัตรูทางอากาศ
ได้แก่เหยี่ยว นกจะกระโดดไปมา

D - นกกลัว อาจเกิดจากการรบกวน
โดยมนุษย์ หรือลูกนกอีกตัวจิกตี เป็นการ
ยอมแพ้

E - การก้าวร้าว ประกอบกับการ
พองขนหน้าอกและหอคอยหงอน อาจขยับปีก
ทั้ง ๒ ข้าง และร้อง กรู้ก....กรู้ก....กรู้ก....
ตุ....ตุ....ตุ.... เมื่อนกอีกตัวเข้าใกล้อาจยัดตัว
ตรง หางซัดล่าง เมื่อแสดงการก้าวร้าว

ไม่ได้ผลอาจกระโดดข้ามหัวกันไปมาและจิกกัน

F - การผูกไมตรี เพื่อเชิญชวนให้ นกอีกตัวมาไชรันให้

G - การพักผ่อน นกอาจไชรันตัวเอง ร้องเพลงเบา ๆ ตัวผู้ที่เกาะใกล้รังขณะตัวเมียกกไข่ จะแสดงท่านี้

H - เมื่อนกตัวเมียกกไข่และร้อง contact calls ดัง วิ.....วิ เมื่อตัวผู้ที่อยู่ใกล้ ๆ ลักษณะเหมือนท่ากายของตัวเมีย

- ระวังตัวเมื่อกกไข่ นกจะนอนนิ่งมาก จนถูกรบกวนมากจึงบินหนี ระดับของหงอนมีค่าเช่นเดียวกับลักษณะหงอนของเหตุการณ์ A, B และ C

การเกี้ยวของตัวผู้ (ภาพที่ ๕) จะประกอบด้วยการกางปีก แผลทางขยับไปมาพร้อมกับส่ายตัวไปด้วย นกร้อง วิ.....วิ..... ลากเสียงยาวแผ่ว ๆ หลายครั้ง ตัวเมียจะลูบลงหมค กางปีกเล็กน้อย และส่ายปากตามจังหวะเดียวกับนกตัวผู้

๓.๒ การสื่อสารด้วยเสียง

นกปรอดหัวโขนเคราแดงสามารถส่งเสียงได้หลายอย่าง คาดว่านกน่าจะใช้การสื่อสารด้วยเสียงเป็นสำคัญ ในฝูงขณะที่หากินลงอาบน้ำ นกจะร้องตลอดเวลา ในลักษณะของการระวังภัย contact calls และอื่น ๆ

๑. การระวังภัย

ระดับต่ำ - กรุก.....กรุก (เบาๆ) หรือ วิ.....วิก.....ตุ.....ติ.....ติ

ระดับกลาง - ร้องเหมือนเดิมแต่เสียงดังขึ้น

ระดับสูง - วิก.....เสียงดังมาก อาจร้องซ้ำหลายครั้งแล้วบินหนี

๒. การก้าวร้าว - กรุก.....กรุก.....กรุก.....ตุ.....ตุ.....ตุ (ประกอบท่าทาง)

๓. การพักผ่อน - วิ.....วิก.....วิ.....วิ.....วิก..... (เบาๆ ไม่มีแบบแผนแน่นอน)

๔. การเกี้ยว - ตัวผู้ร้อง วิ.....วิ.....ลากเสียงยาวค่อนข้างดัง ส่วนตัวเมียร้องคล้ายกันแต่เบากว่า

๕. เสียงร้องขออาหารของลูกนก - แอ้.....แอ้..... (เบาๆ)

๖. เสียงเรียกให้อาหารของแม่นก - วิก

๔. นกปรอดในกรงเลี้ยง

นกปรอดหัวโขนเคราแดงในกรงเลี้ยง แม้จะถูกเลี้ยงโดยมนุษย์ตั้งแต่แรกฟัก ก็ยังแสดงการระวังภัยค่อนข้างสูง นกแสดงการตื่นกลัวเมื่อวางนกสุกสตัฟข้างกรง แสดงถึงการระวังภัยจากศัตรูที่การเรียนรู้ด้านความเคยชินเช่นนี้น้อยมาก แม้จะทดลองหลายครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะการระวังภัยเป็นพฤติกรรม

กรรมเพื่อความอยู่รอดตามธรรมชาติที่ไม่มี การล่า (Immelmann, 1980)

นกกินอาหารได้หลายอย่าง ผลไม้ เช่น มะละกอ กล้วยน้ำว้า ส้มเขียวหวาน มะม่วงสุก องุ่น สตรอเบอรี่ แอปเปิ้ล ลูกพีช ลูกพรุนสุก สาลี่ นอกจากนี้ที่ไม่ใช่ ผลไม้ เช่น เต้าหู้ขาว เนื้อวัวดิบ ข้าวสุก ผักกาดหอม หัวหนอนนก รวมทั้งอาหาร สำเร็จรูปสำหรับนกและสัตว์เลี้ยงอื่นๆ นกกิน

นกตัวผู้มีลำดับในสังคมสูงกว่านกตัวเมีย โดยที่ตัวผู้จะแสดงการก้าวร้าวต่อตัวเมีย ก่อนช่วงบอย บางครั้งอาจจิกตี กระโดด

ข้ามหัวไปมา พองขนบริเวณกางเป็นการ เชิญชวนให้ตัวเมียมาไข่ร่อนให้ และตัวเมีย จะแสดงการยอมแพ้แล้วเข้ามา ไข่ร่อนให้ รวมทั้งการแย่งจิกอาหารจากปากตัวเมียไป กิน

การสร้างรังเหมือนในธรรมชาติ แต่ จะใช้วัสดุเท่าที่ใส่ให้ จึงทำให้รังไม่สมบูรณ์ แต่มกก็ยังวางไข่ได้ ระหว่างที่นกตัวเมีย ออกจากรังลงมากินอาหาร ตัวผู้จะลงมา กินด้วย รวมทั้งอาบน้ำ และแสดงกิจกรรม อื่นๆ ใกล้ๆ กัน ทิศทางการกกของตัวเมีย จะหันหน้าเข้าหาด้านที่เทียบกว่าเหมือนกับนก ในธรรมชาติ ระหว่างการกกมีการร้อง contact calls กับตัวผู้เช่นเดียวกัน

สรุปผล

นกปรอดหัวโขนเคราแดง (*Pycnonotus jocosus*) เป็นนกประจำถิ่นที่พบบ่อยมาก ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ พบทั่วไปในจำนวน มากใกล้ที่อยู่อาศัยของคน จนถึงยอดดอย สุเทพ-ปุยและดอยอินทนนท์ สามารถกิน อาหารได้หลายอย่างทั้งผลไม้และอาหารอื่นๆ นกสร้างรังรูปถ้วยดิน ๆ โดยตัวเมียสร้างเป็น ส่วนมาก วิธีการสร้างรังประกอบด้วย การ นำวัสดุเข้ามา การสานรังเข้า-ออก การ ถีบรัง และการบุพื้นรัง โดยจะเชื่อมวัสดุ สร้างรังซึ่งเป็นเศษหญ้าและใบไม้ด้วยใยแมงมุม นกวางไข่ทันทีที่สร้างรังเสร็จ วางไข่

๒ ฟอง โดยวางวันละฟองติดต่อกัน ระยะ การกกไข่ ๑๓ วัน ลูกนกมีน้ำหนักแรกเกิด ประมาณ ๔.๕ กรัม อายุ ๑๑-๑๒ วันทั้ง รังได้

การสื่อสารของนกชนิดนี้แสดงให้เห็น ชัดเจนด้วยลักษณะการเปลี่ยนแปลงของขน หงอนและเสียงร้องซึ่งร้องได้หลายแบบ

นกปรอดหัวโขนเคราแดงเป็นนกที่พบ มากใน จังหวัดเชียงใหม่และกระจายไปทุก แห่งที่มีบ้านเรือนของคนอยู่ จึงน่าใช้เป็น ดัชนีแสดงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- บุญร่วม สิงห์กัน. ๒๕๒๙. การกระจาย
ของนกในวงศ์นกปรอด (family
Pycnonotidae) บนคอกยสุเทพและคอก
ปุ๋ย จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์มหา-
บัณฑิต (ชีววิทยา) ภาควิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Carleton, A.R. and O.T. Owre. 1975.
The Red-whiskered bulbul in Florida
U.S.A. 1960-1971, AUK 92 (1)
p. 40-57.
- Harrison, C. 1975. Jungvogel, Eier und
Nester, Verlag Paul Parey, Berlin.
- Immelmann, K. 1980. Introduction to
Ethology, Plenum Press, New York.
- King, B., M. Woodcock and E.C.
Dickinson. 1975. Birds of South
East Asia, Collins, London.
- Lekagul, B. and E.W. Cronin. 1974.
Bird Guide of Thailand, Kurusapa
Ladprao Press, Bangkok.
- Long, J.L. 1968. The Red-whiskered
bulbul (*Pycnonotus jocosus*) distri-
bution fruit pest Australia, J. AGR.
WEST. AUST. 9 (8) p. 378-379.
- Sitasuwan, N. 1984. Verhaltensvergleich
von Alpenkräne (*Pyrrhocorax
pyrrhocorax*), Alpendohle (*Pyrrho-
corax glauculus*) und deren Hybriden,
Dissertation zur Erlangung des
Doktorgrades der Naturwissen-
schaften, Univ. Innsbruck.
- Thaler, E. 1979. Das Aktionssystem
von Winter-und Sommergoldhähn-
chen (*Regulus regulus*, *R. ignica-
pillus*) und deren Ethologische
Differenzierung. Bonner Zoologische
Monographien Nr. 12.
- Van Riper, C., S.G. van Riper and A.J.
Berger. 1979. The Red-Whiskered
bulbul (*Pycnonotus jocosus*) in
Hawaii U.S.A., Wilson Bull, 91 (2)
p. 323-328.